

Паула Лайт

За котките и хората

Преди повече от десет хиляди години човекът се почувствал самотен в своите пещери, където по ъглите коварно пълзял мракът и край своите огньовете, отвъд които трептели загадъчни сенки. Първичният страх от тъмата ражда самота, а самотата – копнеж за близост и обич. Първа на този глух и изстрадан човешки зов се отзовава котката. И оттогава тя дели с нас вечността.

Виждаме загадъчното ѝ изображение в Древноегипетските фрески. Котки са свивали край огнищата в Древен Шумер, в Елада и в Римската империя. Котки са имали и най-простите селяни през Средновековието, а вещиците често са изобразявани с котка за партньор.

Така се нижели хилядолетие след хилядолетие. Някогашният дребен волен хищник загубил своята свобода, защото позволил да бъде опитомен. Той жертвал дивия лес заради огнището на хорските домове, заради своята привързаност към къщата на стопаните и, най-печалното, заради любовта си към най-жестокия и безмилостен звяр – човека. Вместо да ловува гордо в пущинака, носел плячката си, всяка птичка и мишка в краката на съществото, станало негов господар, за да се похвали. В живота е така. Позволиш ли да бъдеш опитомен, обричаш се на страдание.

Как живее днес древният спътник на нашия биологичен вид? Щастлив ли е в това време на синтетични храни и изкуствени чувства, на обезпаразитяване и обезчовечаване? С нас го свързват най-тежките вериги – бремето на генетичната памет. А ние? Ние наричаме геноцида „разреждане“, кастрацията – „контрол над популацията“, убийството – „евтаназиране“. Кожите на нашия древен спътник красят вратовете на жени, които нямат пари за кожух от норки.

Съжителството носи на някогашния волен хищник само болка. Доверявайки се на homo sapiens, клетото създание е заложило на губещата карта.

* * *

В една студена зимна вечер на вратата на апартамента си чух жално котешко мяукане. Не знаех какво да мисля, но все пак, отворих вратата. На прага ми клечеше най-галантният и чаровен котарак, който бях виждала. Нашарен в черно и бяло, наперен и сякаш ухилен самодоволно, горд със свободата си и с помярското си потекло. Сякаш би показал класовото си презрение към всички ангорски, сеамски и персийски котки и би нагостил всеки надут аристократ с един хубав и здрав плебејски пердах. Направо си просеше името. Беше си маркиз дьо Карабас и не би

могъл да се казва другоаче. След като получи малко храна, животното не продължи да се натрапва, а се оттегли достолепно.

Това сложи началото на едно дълго и деликатно приятелство. Маркизът не би допуснал да бъде опитомен и да падне до нивото на домашна котка. Това би било под достойнството му. Той беше принц на контейнерите, рицар на свободата, казанова, чиято житейска цел беше повечето котенца в квартала да бъдат черно-бели.

Но малкият котарак стана и нещо повече от това. Превърна се в пробен камък, в тест за нашата човечност. Съседите мигновено се разделиха на две партии и, както е характерно за българина, малцина запазиха неутралитет.

Едната група, за щастие голямо мнозинство, тихомълком осинови маркиз дьо Карабас. Той се сдоби с ятаци на всеки праг, със своя купичка на всяка врата. Раздаваше благоволения си под формата на ласки справедливо и по равно.

Малцинството се състоеше от едно семейство ксенофоби, за които съществата на четири крака не бяха нищо повече от купчина боклук. Мъжът имаше подчертано Бай Ганьовско излъчване. Едър, червендалест, с бирено коремче и с мустаци, с които напразно се опитваше да убеди човечеството в своята мъжественост. В сравнение с него, Маркиз дьо Карабас беше хиляди пъти повече мъж. Жена му, булка с едър бюст, която отчаяно се опитваше да прикрие здравия си селски произход и чесновия си дъх с модни дрехи и няколко пласта грим, се пишеше за радетелка на хигиената.

Както и да е, всичко това – надутите здравни беседи, произнесени на невъзможен диалект, мръщенията и псувните биха били комични, ако не се стигаше до трагични последици. Съдедът два пъти чупи с дърво крачето на животното. Малтретираше го при всеки удобен случай. Всички подозирахме, но никой не можеше да докаже кой е извършителят на зверствата. Простакът винаги отричаше шумно „да е барал тази мърша“, а всички ние смутено мълчахме, защото простотията винаги има последната дума и успява да заглуши всички останали. Но, ако животните можеха да свидетелстват, алибито на съседа не би струвало и пукната пара. Винаги познавах кога злосторникът е в близост, защото животното побягваше със свита опашка като стрела, за да се скрие на таванския етаж. Надушваше го отдалеч.

И в един хубав летен ден нещастieto се случи. Котаракът буквално се довлече в сградата със счупен крак и избити зъби. Муцунката му беше заприличала на зловеща маска. Бързо стана кожа и кости. Береше

душа. Чудехме се какво се е случило. Не беше блъснат от кола, защото това не можеше да обясни избитите зъби. Появи се теория, че се е сбил с куче. Вярно, този галантен борец и кавалер би нападнал и пума в защита на мъжкото си реноме, ловната си територия или някоя четирикратка дама, но козината му изобщо не беше оскубана, а всички знаем: когато се бият животни, просто не може без такива белези. Все пак, както би се изразил Радичков, от тази история силно вонеше на човек. Ние, обаче, просто не искахме да вярваме и да допуснем това. Би било позор и клеймо върху нашата човечност.

Котаракът не можа да довлече телцето си нагоре по стълбите и останана проснат в сутеренния етаж, където бавно гаснеше.

Тръгнах надолу с купичка мляко, в което бях разтворила и малко антибиотик. Мерки на отчаянието. Срецах съседката-ксенофобка. Тя скандалджийски се осведоми кога ще изхвърлим на улицата този „развъдник на бълхи“. Кротко ѝ обясних, че животното умира, а когато смъртта е наблизко, всеки дължи поне малко уважение. Последваха яростни протести за хигиената. Булката изсъска възмутено, че си мислела, че живее в цивилизована държава. Откликнах учтиво, че преди този диалог аз също съм мислела така. Конфликтът, както е характерно при жените, зацикли в патова ситуация. Истински дамски гамбит. Оставаше ми само едно. Помолих друг съсед да качи малкото телце горе, до нашата врата. Със съпруга ми цяла нощ се будехме и гледахме дали животното диша. Издъхнало е някъде призори...

Два часа по-късно, когато вече бяхме погребали котарака и измили площадката, чухме жално и отчаяно мяукане. В коридора стоеше женска котка с малко котенце. Естествено, черно-бяло. Животните издаваха този сърцераздирателен звук в продължение на около петнадесет минути. Имаше купичка с храна, която дори не погледнаха. Накрая отидоха да си легнат другаде, въпреки че често бяха стоели до нашата врата. После се измъкнаха и никога повече не се появиха в този блок. Аз имам своето обяснение за случилото се. Не знам, обаче, дали учените – естествоизпитатели с всичките свои епруветки, колби, тестове, дисекции и центрофуги са в състояние да ми предложат свое обяснение. Ще го очаквам с интерес!

* * *

Сигурно се чудите защо Паула ви занимава с някакви си котки при толкова наболели социални проблеми.

Ще ви кажа! Всъщност, занимавам Ви не с котките, а с хората или

по-точно с човечността. Защото, ако дори животните имат по-голям усет към тайнството и мистерията на смъртта, къде е нашата човечност? Ако си в състояние да нараниш със злобни ритници и удари едно древно животно, което гледа към хората с обич и доверие, къде е нашата цивилизованост като „венец на творението“? Този, който измъчва слабите и невинните, е направил първата крачка към умрелите от глад дечица в оня дом за сираци, към извращенията в Могилино, към превърналите се в камери за мъчения старчески домове. От там до телените огради на Аушвиц и до каторгите на Сибир разстоянието е твърде кратко.

Вярно, животът ни наистина е тежък и груб и това ни смазва. Често се чудим с вдигнати вежди на пансиона за мечки на Бриджит Бардо и на организациите за защита на животните в цяла Европа. Аргументът ни обикновено се състои в това, че е смешно да се влагат толкова сили и средства за четириногите, когато страдат старци и деца. Не разбираме едно. Отношението към тях, които зависят от нас е критерий доколко сме хора. Не биха да забравяме това. Иначе ще се окаже, че за тези десет хиляди години сме търпели само регрес, че оня мрак, дебнещ в ъглите на пещерите и край огньовете е победил и вече се таи в душите ни.

КРАЙ

© Паула Лайт

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8741>]